

memo

Aan BO Economie
Kopie aan DO Economie
Van Team kwartiermaker Invest-MRA (Martin Bekker, Johan Bos)
Onderwerp "Dilemma's Invest-MRA"
Datum 30 oktober 2019

Aanleiding

De verdere uitwerking t.b.v. voorbereiding besluitvorming Invest-MRA ligt op koers. Op basis van de conceptversie van het bedrijfsplan Invest-MRA kan er nu een goed inzicht verkregen worden in de activiteiten, werkwijze en governance van de beoogde organisatie. Dit heeft in het DO Economie tot de constatering geleid dat:

- *Nut & noodzaak veelal niet meer ter discussie staat*
- *Nu de fase van interne afstemming binnen gemeenten/provincies is begonnen:*
  - o *Eerst ambtelijk intern met m.n. concerncontrol en treasury*
  - o *Koersbepaling colleges*
  - o *Consultatie raden&staten*
- *Ten behoeve van deze 'interne besprekingen' - aanvullend op de beschikbare informatie - is het wenselijk om een 'dilemma-notitie' t.b.v. de financieel en politiek-bestuurlijke afwegingen te hebben.*

De notities kernboodschap en Q&A geven veel achtergrondinformatie over Invest-MRA (werktitel). Deze zijn dus als bijlagen bijgevoegd. Het verdient daarom aanbeveling om deze dilemma notitie in samenhang met genoemde bijlagen te beschouwen, waarbij de kernboodschap kort en krachtig nut&noodzaak en veredere achtergrond schetst en de Q&A antwoord geeft op veel gestelde vragen.

Deze dilemma-notitie poogt vanuit het perspectief van de politieke besluitvormers een aantal cruciale afwegingen in beeld te brengen. Hierbij is regelmatig teruggegrepen op de Q&A

Dilemma's

Deze dilemma notitie brengt de keuzes en risico's in beeld, vanuit het perspectief van de individuele gemeente/provincie. Hierbij gaat het om de volgende dilemma's:

- a) Invest-MRA als een overheidstaak <> marktverstoring
Overheidstaak?

In Nederland is de metropoolregio Amsterdam de enige regio zonder ROM. Alle andere regio's bereiden zich reeds volop voor op de komst van Invest-NL met de reeds bestaande organisaties, of zetten nieuwe organisaties op. Het ontbreken van een passende regionale organisatie in de MRA maakt het goed afstemmen met Invest-NL lastiger. Hierdoor missen we kansen.

Om onze regio's een evenredig aandeel te laten krijgen in de investeringen van Invest-NL en de European Investment Bank (EIB), is een regionale organisatie nodig. Om onze economische ambities op

energie en circulair te realiseren, zijn de komende jaren in de regio miljarden aan publieke en private investeringen nodig. We moeten dus zorgen dat een substantieel deel van de beschikbare middelen vanuit Den Haag en Brussel hier landt. Daarom is in het bestuurlijk overleg Economie groen licht gegeven om te starten met de oprichting van Invest-MRA, een compacte organisatie.

In Invest-MRA komen twee onderdelen bij elkaar die intrinsiek verbonden zijn: organisatie voor business development en een fonds dat zelf geld mee brengt voor investeringen. De focus van Invest-MRA zal liggen op energietransitie, circulaire economie en CO₂-reductie, net als voor Invest-NL. Daartoe heeft de Tweede Kamer middels een breed gedragen motie besloten.

Marktverstoring?

Er zijn ook private partijen die bedrijven ondersteunen bij hun business development en private financieringsmogelijkheden. Wat betreft financiële participaties vanuit het fonds zal Invest-MRA alleen dan meedoen, als marktpartijen dit expliciet – deels of volledig - niet willen/kunnen omdat er sprake is van een nog onvolwassen, c.q. nieuwe markt. De participaties van Invest-MRA zijn maximaal 49% (overig deel moet privaat gefinancierd zijn) en tegen marktconforme tarieven. Er is dus geen sprake van marktverstoring, maar eerder een toevoeging aan de markt.

Invest-MRA wordt zo ingericht dat het voldoet aan alle staatssteun eisen. Daartoe sluit Invest-MRA nauw aan bij de inrichting van Invest-NL. Dat deze inrichting staatssteun proof is, is op landelijk niveau ook bevestigd door de Europese Commissie. Op 6 juni heeft de Commissie namelijk steun uitgesproken voor Invest-NL. De Commissie stelt dat Invest-NL een "*geschikte en gebalanceerde oplossing is om kleine en middelgrote bedrijven die onder gefinancierd blijven door marktfalen aan kapitaal te helpen*".

b) Consequenties deelname fonds <> consequenties niet deelname fonds

Deelname

Gemeenten en provincies worden gevraagd een storting in het fonds te doen. Daarmee worden ze aandeelhouder en krijgen daarmee ook positie via de aandeelhoudersvergadering. Indien zij besluiten direct vanaf de start mee te doen, beslissen ze mee over het investeringskader. Besluiten ze om later aan te haken, dan is het vigerend investeringskader bepalend. Het is aan de gemeente zelf óf – en zo ja: welk aandeel - zij wil nemen in het fonds. Als richtsnoer wordt een bandbreedte van 0,7%-1% van de totale gemeentelijke begroting gehanteerd. Dit bedrag hoeft niet ten laste te gaan van de begroting, maar kan (tegen een op dit moment lage rente) geleend worden. De rentekosten komen wel ten laste van de begroting. Tegenover de schuldpositie staat voor een gelijk bedrag aan bezit (aandelen in fonds) op de balans. *Voorbeeld: omvang begroting is € 500 mln; bij inleg van 1% is deze dus € 5 mln, bij lening tegen 2% rente is rentelast dus € 100.000,-;*

Het fonds Invest-MRA wordt zo ingericht dat het minimaal revolverend moet zijn. Dit betekent dat gemeenten en provincies die deelnemen aan het fonds aan het einde van de fondsperiode hun investering terugkrijgen. Een belangrijk voordeel van revolverende fondsen is dat gemeenten hun inleg na afloop van de fondsperiode opnieuw kunnen inzetten ten behoeve van andere doelen. Binnen de fondsperiode kan Invest-MRA eventuele rendementen ook opnieuw inzetten voor de financiering van bedrijfsmatige projecten op het gebied van de energietransitie en de circulaire economie.

Niet deelname

Niet deelnemen, betekent natuurlijk ook dat er geen inlegkosten voor het fonds zijn. Maar het betekent ook dat de gemeente geen invloed heeft op het investeringskader van het fonds. Zo bepalen de

aandeelhouders het investeringskader op basis waarvan bepaald wordt welke investeringen van welk type bedrijven in aanmerking kan komen. Indien het fonds uiteindelijk positieve rendementen zou halen, worden deze na rato onder de aandeelhouders verdeeld. Een niet-deelnemer ontvangt dus niets. Ook bij niet-deelname van een gemeente, kunnen bedrijven uit die gemeente toch vragen om business development ondersteuning en voorstellen indienen voor financiering. De beoordeling vindt uiteindelijk plaats op basis van het investeringskader, waarbij een belangrijke afweging zal zijn de mate waarin de beoogde investering bijdraagt aan de MRA-doelstellingen m.b.t. energietransitie en circulaire economie.

Met Invest-MRA wordt beoogd om een concrete bijdrage te leveren aan de grote transitie. Deze overstijgen de gemeentegrenzen. Immers, de reductie van de CO₂ uitstoot bij een bedrijf in gemeente x, draagt ook bij aan minder CO₂ in gemeente y en z. Ook de modernisering van de regionale economie draagt ook bij aan de regionale welvaart en werkgelegenheid. Kortom, de effecten zijn bovenlokaal en zijn daarom een argument voor een brede regionale aanpak.

c) Invest MRA business development & fonds <> Invest MRA alléén business development
Business development én fonds

Een belangrijke aanleiding voor totstandkoming Invest-MRA is de oprichting van Invest-NL, en daarom wordt ook gekozen voor een vrijwel identieke regionale pendant van deze landelijke organisatie. Op basis van de ervaringen met de voorloper van Invest-NL (het NIA, dat alleen business development kende) is juist nadrukkelijk gekozen voor de combinatie van business development en een fonds. Want alleen dan kan – zo bleek uit de evaluatie van het NIA – effectief geopereerd worden. Immers, juist de behoefte aan meer risicodragend kapitaal bleek vaak de bottleneck om innovatieve projecten van de grond te trekken.

Formeel zal Invest-NL geen regionale cofinanciering eisen, maar in de praktijk zal een regionaal-financiële inbreng wel vaak nodig zijn om de kansen op ondersteuning vanuit Invest-NL te vergroten. Zeker ook, omdat in de rest van het land de regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) dit ook zullen doen.

Alleen business development

Zoals hierboven geschetst, is de meerwaarde van een business-development organisatie zonder gelieerd fonds beperkt. Het BO Economie van de MRA heeft dan ook uitgesproken deze afgeslankte vorm van Invest-MRA niet na te streven.

d) Deelname fonds <> bezuinigingen

Deelname:

Zoals onder b) al aangegeven, hoeft deelname aan fonds niet ten laste te gaan van de begroting, maar kan geleend worden. Tegenover de schuld staat een bezit in aandelen in fonds (betekent alleen jaarlijkse rentelasten tlv begroting). De inleg hoeft ook niet in één keer voldaan te worden, maar zal in de loop der jaren via zgn. capital-calls gedaan worden. Alleen als het fonds kapitaalbehoefte heeft, wordt de deelnemers gevraagd een storting te doen – de inleg wordt dus 'uitgesmeerd' over meerdere jaren. Daarnaast is het fonds revolverend, waarmee op termijn (minimaal) het ingelegde geld weer terugvloeit naar de gemeente. Het gaat dus veelal om beperkte kosten – zeker in relatie tot de financiële knelpunten in het sociaal domein.

In het kader van het Klimaatakkoord en de Regionale Energie-Strategieën ligt er de komende jaren ook een taak voor gemeenten om werk te maken van de energie-transitie.

Bezuinigingen:

Indien de financiële positie van een gemeente dusdanig is, dat zij niet bij aanvang van het fonds de mogelijkheden heeft om deel te nemen, dan kan dit ook nog in latere fase. Nadeel hiervan is wel, dat de aandeelhouders van het 'eerste uur' het investeringskader bepalen – dus bij latere deelname zal men zich moeten schikken in de vastgelegde afspraken. De voorwaarden voor latere toetreding moeten nog bepaald worden.

e) Risico's <> revolverendheid*Risico's*

Uit landelijke analyses blijkt dat de markt voor het financieren van bedrijfsmatige projecten op het gebied van de circulaire economie en de energietransities nog niet goed werkt. De onderliggende businesscases kennen relatief hoge risico's, lange(re) terugverdientijden en/of onvoldoende rendement. Dat maakt dat onvoldoende financiering beschikbaar is voor de businesscases die maatschappelijk heel relevant zijn. Hier ligt een publieke rol om deze imperfecties weg te nemen. Dit betekent ook per definitie, dat er op projectniveau risico's zijn. Echter, door een optimale mix van investeringen – en het accepteren van een langere terugverdienperiode dan marktpartijen gewoon zijn – is het risicoprofiel op fondsniveau beperkt. Een analyse van KPMG geeft aan dat het fonds na circa 20 jaar nominaal revolverend zal zijn. Dit is natuurlijk geen garantie, maar wel een goed onderbouwde aanname.

Revolverendheid

Het fonds Invest-MRA wordt zo ingericht dat het minimaal revolverend moet zijn. Dit betekent dat gemeenten en provincies die deelnemen aan het fonds aan het einde van de fondsperiode hun investering terugkrijgen. Een belangrijk voordeel van revolverende fondsen is dat gemeenten hun inleg na afloop van de fondsperiode opnieuw kunnen inzetten ten behoeve van andere doelen. Binnen de fondsperiode kan Invest-MRA eventuele rendementen ook opnieuw inzetten voor de financiering van bedrijfsmatige projecten op het gebied van de energietransitie en de circulaire economie. De kans op revolverendheid op fondsniveau is dus aanzienlijk. Maar garanties zijn er natuurlijk niet. Waarbij aangekend dat de risico's altijd betrekking zullen hebben op een deel van de inleg.

Naast de financiële opbrengsten zijn er ook de maatschappelijke opbrengsten in termen van investeringen in de energietransities/circulaire economie, werkgelegenheid en CO₂ reductie.

Bijgevoegd de kernboodschap Q&A.